

فیلترینگ سرمایه اجتماعی را نابود می کند

مجد رضائیان

در نامه‌ای که به رئیس جمهوری نوشته شد، اساتید روزنامه‌نگاری از ۳ زاویه به موضوع فیلتر ینگ نگرسته‌اند.

۱- مسأله اول اینکه اساساً با نگاهی به تحولات روباتیک جهان در فاصله سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۴ و پس از آن، ظهور هوش مصنوعی، شاهدیم که «چت جی پی تی» و سایر پلتفرم‌های هوش مصنوعی، جایگزین گوگل شده‌اند تا جایی که میزان جست‌وجو در این موتور قدرتمند جست‌وجو پایین آمده است. در چنین دنیایی، صحبت از فیلترینگ به معنای عقب ماندن از جهان تحول است. علاوه بر این، نگاهی به خاورمیانه هم نشان می‌دهد که کشورهای این منطقه به دنبال سرمایه‌گذاری‌های بسیار سنگین در حوزه هوش مصنوعی هستند و برای سال‌های ۲۰۳۰ و ۲۰۳۵ هدفگذاری مشخصی انجام داده‌اند. با این تفاسیر، در نهایت شاهد تغییر چهره خاورمیانه و متحول شدن آن خواهیم بود و در چنین شرایطی با اجرای فیلترینگ، ما عملاً از این قافله عقب می‌مانیم.

نگاه ما وراى موضوع فیلترینگ است و معتقدیم در دنیایی که تحول ارتباطی، با شتاب در حال شکل گرفتن است، ما نباید پشت دیوار محدودیت‌ها بمانیم و برداشتن فیلترینگ، یک امر بدیهی محسوب می‌شود.

۲- موضوع دوم این است که وقتی فیلترینگ صحبت می‌کنیم اساساً مقابل یک اصل دوگله‌ای به نام «آزادی بیان» ایستاده‌ایم و با آن مقابله می‌کنیم. در «وب ۲»، انسان تبدیل به رسانه شده و از بشر به عنوان «خودارتباط گر» یاد می‌شود. بنابراین وقتی صحبت از ادامه فیلترینگ به میان می‌آید، در واقع در حال برخورد با آزادی بیان هستیم.

۳- نکته سوم این است که در این دنیای پرتحول، علاوه بر نگاه تکنولوژیکی و همبستگی مدنی به‌رغم برخی نارضايتی‌ها، به درستی انتظار می‌رفت که گام بلندی از سوی دولت، حمایت برای برآورده شدن خواسته‌های اکثریت جامعه برداشته شود.

طرح این لایحه در چنین شرایطی، بر افکار عمومی تأثیر منفی داشت که خوشبختانه با اقدام شجاعانه رئیس جمهوری محترم و پیگیری‌های دولت، زمینه استرداد آن فراهم شد. رئیس جمهوری با استرداد این لایحه نشان داد نسبت به افکار عمومی و حساسیت‌های آن بی تفاوت نیست. ما معتقدیم حالا می‌توان اقدام مؤثرتری در همین امتداد انجام داد و آن هم توجه به وجه ارتباطی جامعه بویژه در شرایط پس از جنگ تحمیلی ۱۴ روزه است. ما شاهد بودیم که گرانی اول مردم جامعه بویژه در مناطقی که حمله تهران به مستقماً در معرض تجاوز نظامی و جنگ قرار داشت، بحث اینترنت و اختلال

حد ادامه دارد. علاوه بر این، در ارتباطات ما از سرمایه اجتماعی به عنوان مهم‌ترین پشتوانه و ثروت یک جامعه یاد می‌کنیم که برای حکمرانی، مردم و فعالان مطرح است. معتقدم که با اعمال فیلترینگ، عملاً این سرمایه اجتماعی از دست می‌رود و در مقابل، برداشتن این محدودیت‌ها به معنای توجه به این سرمایه اجتماعی و بازگشت اعتماد به مردم محسوب می‌شود.

رفع فیلترینگ، پاسخگویی درست نظام حاکمیتی

هادی خانیکی

نامه به رئیس جمهوری به دنبال دغدغه‌ای نوشته شد که بعد از تصویب دو فوریت لایحه «مقابله با انتشار محتوای خبری

خلاف واقع در فضای مجازی» شکل گرفت. انتقادات حقوقی، سیاسی و حرفه‌ای متعددی به این لایحه وارد بود و صاحب‌نظران معتقد بودند با توجه به تفسیرهای متعدد، این لایحه می‌تواند متناقض با آزادی اطلاعات و حقوق شهروندان باشد. این موضوع در کنار مسائل عدیده‌ای که در حوزه افکار عمومی و سرمایه اجتماعی یعنی مردم در شرایط خطیر امروز وجود دارد، نتهای مشکلی را حل نمی‌کند، بلکه مسأله‌ای هم بر مسائل موجود اضافه می‌شد، بویژه پس از تجاوز

اساتید روزنامه نگاری در نامه‌ای به رئیس جمهوری خواستار رفع فیلترینگ شدند

دغدغه ما مصلحت ملی و معیشت مردم است

گزارش

میترا جلیلی

دبیر گروه علم و فناوری

همین چند روز پیش بود که خبر استرداد لایحه «مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع» ازسوی دولت منتشر شد؛ خبری که واکنش بسیاری از مردم، از فعالان فضای مجازی و سیاستمداران تا اساتید دانشگاه را به دنبال داشت و این اقدام رئیس جمهوری مورد تقدیر قرار گرفت. جمعی از اساتید روزنامه نگاری کشور هم به دنبال این اتفاق، طی نامه ای به رئیس جمهوری، از انتظار خود برای بیرون آمدن از پشت دیوار فیلترینگ سخن گفتند و خواستار رفع آن در کوتاه ترین زمان ممکن شدند. این نامه به امضای اساتیدی همچون مجید رضائیان، هادی خانیکی، بیژن نفیسی، مهدی فرقانی، فریدون صدیقی، علی اکبر قاضی زاده، بهروز بهزادی، سیدفرید قاسمی، محمود مختاریان، یونس شکرخواه و حسن نمکدوست رسیده است. در این نامه عنوان شده است: اینکه «لایحه «مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع» را پس گرفته اید؛ ما معلم‌های ارتباطات و روزنامه نگاری، انتظار داریم که هر چه سریع تر، از پشت دیوار فیلترینگ آن هم در عصر جهان پرتحول ارتباطی- به در آیم. در این هنگامه پرتلاطم، خاتمه دادن به فیلترینگ را به «مصلحت ملی» و «گشودن راه آزادی بیان و حقوق اساسی شهروندان» می‌دانیم. روزنامه ایران گفت‌وگویی با اساتید امضاکننده این نامه داشته تا از دغدغه خود درباره فیلترینگ بگویند.

ارتباطی بود، یعنی در اوج نگرانی‌ها، اضطراب‌ها و حملاتی که به دنبال تضعیف همبستگی مردم بود، جامعه به جای ایزاز نارضایتی، همراهی و همدلی بی‌تلفیری با دولت نشان داد و این همبستگی، تقویت شد. عدم دست‌رسی به کالاهای اساسی باب، برق و بنزین، جامعه را نگران می‌کند. درست است که امنیت نظام حکمرانی باید تأمین شود ولی امنیت پایدار به این معنا نیست که ارتباطات محدود شود. امنیت پایدار به این معناست که در همان منظومه امنیتی، به ارتباطات بدون فیلتر و محدودیت، عدم دست‌رسی‌های اولیه نگاه شود. یکی از وجوه باز ارتباطات، دسترسی آسان و بدون محدودیت به شبکه‌های اجتماعی است. نباید جامعه‌های اجتماعی تنها تفسیر سیاسی و امنیتی داشته باشیم، بلکه باید به جنبه‌های اقتصادی و کسب‌وکارهای آنلاین، جنبه‌های پزشکی و... هم توجه داشته باشیم. امید و همبستگی که در میان مردم

داخل کشور و ایرانیان خارج از کشور در جنگ ۱۴ روزه شکل گرفت، حقیقتاً نیازمند پاسخگویی از سوی نظام حاکمیتی است. از سویی برداشتن فیلترینگ، یکی از وعده‌های مهم دکتر پزشکیان در دوران مبارزات انتخاباتی بوده و الان مردم حق دارند خواسته خود را مبنی بر فراهم شدن امکانات دسترسی مناسب جامعه به شبکه‌های جهانی با صدای بلند از ایشان بخواهند. من در شرایطی که عزادار خواهر خود بودم و در مراسم حضور داشتم، ولی معتقد بودم نباید از مسئولیت حرفه‌ای خودم که ارتباطات است غفلت کنم و باید باز هم برای رسیدن مردم به حق طبیعی خود یعنی رفع فیلترینگ تلاش کنم، به همین دلیل به امضای این نامه پرداختم. امیدوارم دولت در مسیر برداشتن خود حرکت کند. معتقدم این نگاه که می‌توان با فیلتر، تأمین امنیت کرد راهکار مناسبی نیست. راه‌حل اصلی این است که این مسأله به صورت ریشه‌ای حل شود.

اطلاع رسانی شفاف بدون فیلتر، سدی مقابل شایعه‌سازی

بیژن نفیسی

اصولاً فیلترینگ و هرگونه ایجاد مانع برای گردش اطلاعات، بی‌شک مشکلات دیگری ایجاد می‌کند. لایحه «مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی» که به‌تازگی توسط دولت محترم استرداد شد، در واقع به منظور ممانعت از ایجاد شایعات و انتشار اخبار در شبکه‌های اجتماعی بدون سند و مدرک صحیح ارائه شد ولی باید گفت که اصولاً شایعه در همه جوامع وجود دارد و با روش‌هایی مانند فیلترینگ، نمی‌توان با آن مقابله کرد. در بحث ارتباطات، فرمول شایعه مسأوی است یا «اهمیت خبر ضربدر ابهام». این بدان معناست که اگر اطلاعات دقیق درباره یک موضوع مهم، به‌سرعت و شفاف ارائه نشود، شایعاتی حول آن خبر شکل می‌گیرد. بنابراین تنها راهکار، رفع ابهام از آن موضوع و شفاف‌سازی است. اگر ما نتوانیم «ابهام» یا «اهمیت» را از یک مسأله بگیریم، شایعه در جامعه شفاف‌های ما خدشه‌به‌شکل می‌گردد. سرعت انتقال دهان به دهان اطلاعات که گاه بی‌پایه و اساس است هستند، بسیار سریع‌تر از چیزی است که ما بتوانیم با فیلترینگ جلوی آن را بگیریم. اگر سانسور و فیلتر در میان نباشد و رسانه‌های رسمی اعم از روزنامه‌ها، سایت‌های خبری، صدا و سیما و... اطلاع‌رسانی‌ها را به صورت دقیق و شفاف انجام دهند، دیگر

مشکلی پیش نمی‌آید. یعنی اگر ما به جای اینکه اخبار را فیلتر کنیم یا به پرازیست رو بیاوریم، به سمت اطلاع‌رسانی درست و سریع برویم، شایعه نمی‌تواند با سرعت فعلی در سطح جامعه حرکت کند. اکنون رسانه‌هایی که در خارج از کشور هستند راحت می‌توانند حرفی بزنند ولی ما در داخل کشور، به دلیل فیلترینگ این فرصت را نداریم تا با آنهامقابله کنیم.

موضوع مهم این است که در حال حاضر با اعمال فیلترینگ، مرجعت رسانه‌ای ما به خارج از کشور منتقل شده است که این موضوع اصلاً درست نیست، ما سال‌ها تلاش کردیم که این مرجعیت داخل کشور باشد و بسیاری از اساتید امضاکننده نامه به رئیس جمهوری احساس نیاز می‌کنند که اعتماد از دست رفته در نتیجه فیلترینگ، به سرعت بازگردد. اطلاع‌رسانی ناقص در نتیجه سانسور و فیلترینگ، باعث سلب تدریجی اعتماد مردم شده است. یادمان باشد که اعتماد در زمان بسیار کوتاهی از

رفع فیلترینگ زمینه‌ساز افزایش وفاق

محمدهدی فرقانی

فیلترینگ به معنای محدود کردن و قطع دسترسی همگانی به اطلاعات به عنوان حق طبیعی و عمومی‌آحاد مردم است و اعمال هر گونه محدودیتی، می‌تواند در جهت محدود کردن این حق تلقی شود. حق دسترسی، بویژه برای روزنامه‌نگاران اهمیت بالایی دارد چراکه این قشر باید با دسترسی به منابع و اطلاعات گوناگون، قدرت انتخاب داشته باشد و بتواند هم به راستی‌آزمایی اطلاعات صحیح و دقیق بپردازد و هم از آن استفاده کند. به همین دلیل بود که ما، هم در جهت صیانت از حقوق عمومی و هم به منظور پیشبرد حق طبیعی روزنامه‌نگاران مبنی بر لزوم دسترسی به منابع و اطلاعات مورد نیاز، این نامه را نوشتم و این که نمی‌تواند فیلترینگ را رفع کند به طور شفاف برای عموم مردم بازگو کند و البته به طور همزمان همه تلاشش را برای رفع این محدودیت‌ها به کار گیرد.

معتدل ماندن حقوق عمومی از جمله رفع فیلترینگ، می‌تواند یکی از وجوه افتراق بین مردم جامعه و دولت باشد و عملاً وفاق مورد نظر رئیس جمهوری را تحت تأثیر قرار دهد. رفع فیلترینگ می‌تواند نشان‌دهنده این موضوع باشد که دولت، به نظر من باید دولتی دلالی که نمی‌تواند فیلترینگ را رفع کند به طور شفاف برای عموم مردم بازگو کند و البته به طور همزمان همه تلاشش را برای رفع این محدودیت‌ها به کار گیرد.

معتدل ماندن حقوق عمومی از جمله رفع فیلترینگ، می‌تواند یکی از وجوه افتراق بین مردم جامعه و دولت باشد و عملاً وفاق مورد نظر رئیس جمهوری را تحت تأثیر قرار دهد. رفع فیلترینگ می‌تواند نشان‌دهنده این موضوع باشد که دولت، به نظر من باید دولتی دلالی که نمی‌تواند فیلترینگ را رفع کند به طور شفاف برای عموم مردم بازگو کند و البته به طور همزمان همه تلاشش را برای رفع این محدودیت‌ها به کار گیرد.

فیلترینگ، معیشت شهروندان را نابود می کند

علی اکبر قاضی زاده

من به شخصه نمی‌دانم که فیلترینگ چه کمکی به امنیت ما می‌کند اما این را می‌دانم که هر چیزی که مانع آزادی ارتباط با یکدیگر باشد، اشتباه است. این موضوع را نمی‌توان انکار کرد که ما نیاز به این ارتباط داریم آن هم بخصوص در شرایطی که هنوز سایه جنگ رخت برنشته است. در چنین شرایطی نیاز به همدلی، شنیدن صدای مشترک و همچنین ارتباط میان انسان‌ها داریم. در کنار همه این نیازها، فیلترینگ به شکل واقعی در حال لطمه زدن به شهروندانی است که اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، بستر ساز معیشت و زندگی و شغلشان است. این شهروندان برای معیشت و زندگی خود و عزیزانشان، نیاز دارند که در فضایی بدون فیلتر نفس بکشند. بنابراین ما باید به دنبال راهکاری باشیم که به جای فیلترینگ که عملاً به جامعه لطمه می‌زند و ارتباطات را محدود می‌سازد، به مردم کمک کند. درحالی که اینترنت و فضای مجازی باید بتواند نیازهای اصلی ما را پاسخ دهد، عملاً با فیلترینگ به گره زیادی از لحاظ اقتصادی ضرر وارد می‌شود.

ازسوی دیگر فیلترینگ مانعی برای همدلی و وفاق در جامعه محسوب می‌شود. ما بعد از سال‌ها از زبان رئیس جمهوری مملکت صحبت وفاق را شنیده‌ایم، درجامعه‌ای که گاه خط کشی‌هایی دیده می‌شود، وفاق بسیار ارزشمند است اما مطمئناً فیلترینگ مانع تحقق آن می‌شود. اگر به دنبال وفاق ملی هستیم، باید اجازه بدهیم مردم با هم ارتباط داشته باشند و فکر، نظرش و عقیده‌شان را در فضایی با دسترسی همگانی و بدون فیلتر، ابراز کنند. معتقدم که مردم باید بتوانند در امور اصلی کشور، حضور خود را نشان بدهند؛ اهدافی که با فیلترینگ نمی‌توان به آن دست یافت. شاید نقایص فیلترینگ در بعضی دیگر از نقاط دنیا به شیوه‌هایی خاص اجرا شود ولی نباید زندگی اجتماعی یک ملت حدود ۹۰ میلیون نفری با این محدودیت‌ها مختل شود. آنچه مسلم است اینکه فیلترینگ به وفاقی که جناب دکتر پزشکیان می‌فرمایند لطمه می‌زند و بدون شک تاکنون هم این ضرر را زده است. شاید ما با همسایه و بستگان خود، از لحاظ عقیدتی و سیاسی صد درصد موافق باشیم ولی باید به آنها هم اجازه داد تا نظر و حرف خود را مطرح کنند. درحال حاضر جامعه ما تقسیم شده است و به عنوان مثال صدا و سیما فقط با قشر خاصی در ارتباط است. ما اگر به این درجه برسیم که بتوانیم نظرو عقیده دیگران را تحمل کنیم، بی‌شک جامعه‌ای بهتر خواهیم داشت.

رفع فیلترینگ گامی به سوی امیدآفرینی در جامعه

فریدون صدیقی

به گمان من هر چیزی که مانعی برای تعامل مردم با یکدیگر یا تعامل مردم با دولت باشد، باید نادیده گرفته شود. دکتر پزشکیان که یکی از شعارهای اصلی‌شان رفع فیلترینگ بود باید برای حل این موضوع گام‌هایی سریع‌تر بردارد و بالاخره تکلیف خود را در زمینه فیلترینگ مشخص کند. ما در شرایطی زندگی می‌کنیم که به هر حال جنگ ۱۴ روزه را از سر گذرانده‌ایم و می‌توان گفت که مردم شاهد گونه‌هایی متنوع از بحران‌ها بوده و هستند. مردم برای واکنش درست و صحیح به این بحران‌ها نیازمند مواردی هستند که از آنها می‌توان به اطلاع‌رسانی بهنگام، دست‌رس بودن بهنگام و پیام‌رسانی بهنگام اطلاعات یاد کرد. لازمه این موارد هم رفع فیلترینگ است. حالا که رئیس جمهوری گام‌هایی هرچند کوچک برداشته تا نیازهای مردم در زمینه دسترسی به اطلاعات بدون فیلتر فراهم شود، معتقدم باید به این اقدامات شتاب بخشید. با وجود اقدام ارزشمند دولت در برداشتن فیلتر واتس‌اپ، دکتر پزشکیان باید موضع خود در زمان انتخابات را به یاد بیاورد و برای رفع فیلتر پلتفرم‌ها و سایت‌های مسدود شده، قدم بردارد. رفع فیلترینگ قطعاً می‌تواند به تعامل بیشتر دولت و جامعه کمک کند و عملاً زمینه‌ساز وفاق بیشتر هم شود. رفع فیلترینگ می‌تواند گامی به سوی آرامش بخشی و ایجاد امید در جامعه باشد.

مجد رضائیان: کشور‌های خاورمیانه به دنبال سرمایه گذاری های بسیار سنگین در حوزه هوش مصنوعی هستند و برای سال های ۲۰۳۰ و ۲۰۳۵ هدفگذاری مشخصی انجام داده اند و درنهایت شاهد تغییر چهره خاورمیانه خواهند بود. در چنین شرایطی با اجرای فیلترینگ، ما عملاً از این قافله عقب می مانیم

بیژن نفیسی: اکنون رسانه‌هایی که در خارج از کشور هستند راحت می توانند حرفی بزنند ولی ما در داخل کشور، به دلیل فیلترینگ، این فرصت را نداریم تا با آنهامقابله کنیم. درواقع با اعمال فیلترینگ، مرجعت رسانه‌ای ما به خارج از کشور منتقل شده است

فریدون صدیقی: پزشک‌یان که یکی از شعارهای اصلی‌شان رفع فیلترینگ بود باید برای حل این موضوع گام‌هایی سریع‌تر بردارد و بالاخره تکلیف خود را در زمینه فیلترینگ مشخص کند. ما در شرایطی زندگی می‌کنیم که به هر حال جنگ ۱۴ روزه را از سر گذرانده‌ایم و می‌توان گفت که مردم شاهد گونه‌هایی متنوع از بحران‌ها بوده و هستند. مردم برای واکنش درست و صحیح به این بحران‌ها نیازمند مواردی هستند که از آنها می‌توان به اطلاع‌رسانی بهنگام، دست‌رس بودن بهنگام و پیام‌رسانی بهنگام اطلاعات یاد کرد. لازمه این موارد هم رفع فیلترینگ است. حالا که رئیس جمهوری گام‌هایی هرچند کوچک برداشته تا نیازهای مردم در زمینه دسترسی به اطلاعات بدون فیلتر فراهم شود، معتقدم باید به این اقدامات شتاب بخشید. با وجود اقدام ارزشمند دولت در برداشتن فیلتر واتس‌اپ، دکتر پزشکیان باید موضع خود در زمان انتخابات را به یاد بیاورد و برای رفع فیلتر پلتفرم‌ها و سایت‌های مسدود شده، قدم بردارد. رفع فیلترینگ قطعاً می‌تواند به تعامل بیشتر دولت و جامعه کمک کند و عملاً زمینه‌ساز وفاق بیشتر هم شود. رفع فیلترینگ می‌تواند گامی به سوی آرامش بخشی و ایجاد امید در جامعه باشد.